

Opetus- ja kulttuuriministeriö**1. Lausuntopyyntö**

Opetus- ja kulttuuriministeriö on pyytänyt lausuntoa selvitysryhmän laatimasta selvityksestä opettajarekisteristä ja opettajatiedonkeruusta (Opetus- ja kulttuuriministeriön julkaisuja 2021:54).

Selvitysryhmä esittää, että Suomeen perustetaan opettajarekisteri. Rekisterin perustamista puoltaa yleinen etu. Opettajien työtehtävistä, kelpoisuuksista ja alueellisista tarpeista ei ole tällä hetkellä riittävän luotettavaa ja ajantasaista tietoa. Luotettavaa tietoa tarvitaan koulutuksen ennakkointiin, seurantaan, tutkimukseen ja kehittämiseen. Opettajarekisteristä saatava tieto edistäisi myös koulutuksellista yhdenvertaisuutta. Eri koulutusasteiden näkökulmat ja tiedonkeruun ongelmat poikkeavat toisistaan ja esitys lähtee siitä, että rekisteri kannattaa perustaa vaiheittain, lähtien esi- ja perusopetuksesta sekä lukiosta.

Selvitystyön tavoitteena oli pohtia nimenomaan uuden valtakunnallisen tietovarannon perustamiseen liittyviä kysymyksiä, opettajarekisteriin epäsuorasti liittyvät yhteiskunnalliset oheisteemat, kuten tarve opettajan ammattinimikkeen suojaamiseen tai opettajan saamien huomautusten tai varoitusten seuraamiseen, on rajattu kokonaan selvityksen ulkopuolelle.

Rekisteriin tallennettaisiin tieto kaikista viroista ja toimista, joissa edellytetään kelpoisuusvaatimukset täyttäviä henkilöitä. Opettajien tutkinto-, kelpoisuus- ja opintosuoritustiedot tulisivat tietovarantoon Virta-tietovarannosta. Opetushenkilökuntaa koskevat henkilötasoiset tiedot ja työtehtävätiedot tulisivat rajapintojen kautta työnantajien järjestelmistä. Rekisteri linkittyisi KOSKI-tietovarantoon opettajan oppijatunnuksen avulla (tai muu yksilöivä tunnus), sillä näin tästä varannosta saataisiin summattua olennaista tietoa itse opetustyöstä luokka- ja ryhmätasolla.

Ehdotettu uusi tietovaranto rakentuisi osaksi KOSKI-tietovarantoa.

2. Valviran ylläpitämät terveydenhuollon ja sosiaalihuollon ammattihenkilöiden keskusrekisterit

Valviran tehtävänä on ylläpitää terveydenhuollon ja sosiaalihuollon ammattihenkilöiden keskusrekistereitä (Terhikki, Suosikki).

Lähtökohta Terhikin ja Suosikin pitämiseen sekä sen tietojen keruu, poikkeaa suuresti opettajarekisterin lähtökohdasta. Valvira pitää edellä mainittuja keskusrekistereitä valvontatehtävien hoitamiseksi. Sosiaali- ja terveydenhuollon ammattihenkilöt rekisteröidään keskusrekistereihin hakemuksesta siinä yhteydessä, kun heille myönnetään oikeus toimia sosiaali- ja/tai terveydenhuollon ammattihenkilönä.

3. Varhaiskasvatuksen valvonta

3.1. Haasteet ja tietosisällöt:

Lausunnolla olevassa selvityksessä on linjattu, että sen ulkopuolelle on jätetty valvonnan näkökulma. Selvitykseen ei ole tarkemmin kuvattu syitä tähän rajaukseen. Valvira toteaa yleisellä tasolla, että valvonta toisaalta käyttää tietoa ja toisaalta myös tuottaa tietoa. Tavoitteena on, että erityisesti suunnitelmallinen valvonta yhä enemmän pohjautuu tietoon. Koska selvityksessä esitetyn opettajarekisterin valmistelun kustannukset ovat arvioitu merkittäviksi, Valvira pitää tarkoituksenmukaisena, että valmistelussa olisi mahdollisimman laaja näkökulma. Jos rekisteri päätetään toteuttaa, Valvira esittää harkittavaksi, että esim. vaiheistuksen avulla jätetään varauma myös valvonnan tietotuotannolle ja -tarpeille.

Erilaiset rekisteritiedot voivat olla osa palveluntuottajien laatu- ja turvallisuustyötä. Valvira muistuttaa, että eräiltä osin varhaiskasvatuksen kasvatus-, opetus- ja hoitohenkilöstö (sosionomit, lähihoitajat) on jo nyt rekisteröity Valviran ylläpitämään Sosiaali- ja terveydenhuollon ammattihenkilöiden keskusrekisteriin. Eli käytännössä osa varhaiskasvatuksen henkilöstöä on selvityksessä esitetyn opettajarekisterin kaltaisessa rekisterissä. Palveluntuottajat vastaavat palvelun laadusta ja turvallisuudesta ja tässä laatu- ja turvallisuustyössään, omavalvonnassa, käyttävät mm. henkilöstön rekrytoinnissa Valviran Sosiaali- ja terveydenhuollon ammattihenkilöiden keskusrekisteriä osatietolähteenä.

Tässä yhteydessä Valvira haluaa tuoda esiin myös nykyisten rekistereiden hyödyntämisen valvonnan tietopohjana. Selvityksessä kuvataan opetus- ja kulttuuriministeriön ja Opetushallituksen ylläpitämä Varhaiskasvatuksen tietovaranto, Varda. Valvira pitää tärkeänä, että samalla kun rakennetaan uutta rekisteriä, olemassa olevien rekistereiden, mm. Varda, tiedon hyödynnettävyyttä osana mm. varhaiskasvatuksen valvontaa, kehitetään aktiivisesti.

Valvira yhtyy esitettyyn, että erillistiedonkeruut ovat haasteellisia toteuttaa ja niistä saatujen tietojen luotettavuudessa on puutteita. Erillistiedonkeruiden haasteet ovat korostuneet erityisesti korona-pandemian aikana. Nyt lausunnolla olevassa raportissa kuvataan perusopetuksen haasteita kattavasti. Varhaiskasvatuksesta Valvira muistuttaa, että joka toinen vuosi toteutettava peruspalveluiden arviointi on tuottanut kattavasti tietoa mm. varhaiskasvatuksesta ja perusopetuksesta. Peruspalveluiden arvioinnin tiedonkeruu kuormittaa merkittävällä tavalla aluehallintovirastoja ja nyt esitetty rekisteri voisi myönteisellä tavalla vähentää tätä arviointityön tiedonkeruuta.

3.2. Vaiheistus

Jos rekisteri päätetään toteuttaa, Valvira esittää harkittavaksi varhaiskasvatuksen siirtämistä vaiheeseen yksi. Selvityksessä rekisteriä on perusteltu erityisesti tiedontuotannon merkittävällä parannuksella ja rekisterin keskeinen tavoite on kattavan tilannekuvatiedon luominen. Varhaiskasvatustilain (540/2018) 31 §:n soveltaminen aloitetaan 1.1.2030. Tuolloin muuttuu päiväkodin toiminnasta vastaavan johtajan tehtävään vaadittavat kelpoisuusvaatimukset. Em. lakimuutos tuo painetta erityisesti varhaiskasvatuksen maisterin koulutusmäärien lisäämiseen. Haasteena on kuitenkin, että em. koulutustarpeesta ei ole kattavaa valtakunnallista tilannekuvatietoa ja näin ollen koulutustarpeen lukumäärätietoa ei voida luotettavan tutkimus- tai muun tiedon nojalla linjata. Nyt esitetty rekisteri voisi lisätä kattavaa tilannekuvatietoa varhaiskasvatuksen henkilöstön koulutustarpeesta.

Esiopetusta voidaan toteuttaa sekä varhaiskasvatuksen toimipaikeissa että perusopetuksen yhteydessä. Edellä esitetyn vaiheistuksen muuttamista koskien varhaiskasvatusta puoltaa myös se, että selvityksessä esitetyssä muodossa varhaiskasvatuksen toimipaikeissa toteutettava esiopetus jäisi ensivaiheessa opettajarekisterin ulkopuolelle ja perusopetuksessa toteutettuna puolestaan sisältyisi rekisteriin jo ensivaiheessa. Tilanne johtaisi lasten yhdenvertaisuuden näkökulmasta ongelmalliseen asetelmaan.

Varhaiskasvatuksen sisällyttämistä ensivaiheen rekisteriin puoltaa myös yhteiskunnassamme laajasti tunnustettu varhaiskasvatuksen merkitys osana suomalaista koulutusjärjestelmää, jossa varhaiskasvatus niveltyy saumattomasti perusopetukseen.

3.3. Kannanotto rekisterin perustamiseen

Valvira kannattaa rekisterin perustamista edellä esitetyn vaiheistukseen liittyvin muutoksin.

4. Muut lausuntopyynnössä esitetyt teemat/kysymykset

Valviralla ei ole muuta kommentoitavaa lausuntopyynnössä esitettyihin teemoihin/kysymyksiin.

Lausuntopyynnössä on pyydetty kommentteja selvityksessä esitettyihin kustannuksiin. Valvira on toimittanut OAJ:lle tietoja Terhikin ja Suosikin kustannuksista. Tiedot ovat seuraavat:

”Pelkän Terhikin tai Suosikin kustannuksia ei pystytä erittelemään kokonaisuudesta. Suosikista oli oma projekti, mutta osa työstä tehtiin Sampo-hankkeessa.

Vuonna 2013 käynnistettiin Sampo-hanke, jonka tavoitteena oli toteuttaa ”terveydenhuollon ammattihenkilöiden ammattioikeuden lupahallinto ja rekisteröinti sekä Terhikki-rekisterin uudistaminen. Lisäksi toteutetaan kaikkien sosiaali- ja terveydenhuollon valvontatehtävien sähköinen asiointi ja asianhallinta.”. Toimitusprojekti alkoi syksyllä 2014. Vuosina 2015 – 2017 Sampo-hankkeelle on kirjattu kuluja n. 1113000€ ja Suosikki-projektille n. 214000€. Pelkän Terhikki-rekisterin osuutta kustannuksista ei saada yksilöityä.

Sampo-kokonaisuutta, joka sisältää Terhikki- ja Suosikki-rekisterit hoitaa päätyönään yksi henkilö. Hänen työpanoksestaan 100% menee järjestelmäkokonaisuuden parissa.

Rekisteröityjen määrä ammattihenkilörekistereissä on tällä hetkellä yhteensä yli 600 000 henkilön ja yli miljoonan ammattioikeuden tiedot.

Sampo-järjestelmäkokonaisuuden ylläpito maksaa n. 30000 euroa kuukaudessa. Järjestelmällä on 24/7/365 ylläpito. Kapasiteettikustannukset ovat n. 2/3 ja sovellusylläpito 1/3. Sovellusylläpito ei sisällä kehittämistä.”

Ratkaistu: 23.03.2022
Ratkaisija: Henriksson Markus
Virka-asema: Ylijohtaja
Esittelijät:
Mikkonen Maarit, Ryhmäpäällikkö, esittelijäneuvos

Asiakirja on sähköisesti allekirjoitettu
asiankäsittelyjärjestelmässä.
Allekirjoituksen oikeellisuuden voi todentaa kirjaamosta.

Lisätiedot

Tarvittaessa asiasta antaa lisätietoja ryhmäpäällikkö, esittelijäneuvos Maarit Mikkonen puh. 0295 209 561, sähköposti maarit.mikkonen@valvira.fi